

Referat fra møte i Materiell- og miljøkomiteen

Dato: 16. mars 2023

Sted: Teams videomøte

Tid: 9.00-12.00

Tilstede:

Deltaker	Fylkeskommune/ kollektivtrafikksselskap	Område
Line Bjørkli	Troms og Finnmark	Plan og forvaltning. Bussdepot ansvar. Anskaffelse ladeanlegg
Stig Normann	Troms fylkestrafikk	Fagleder ruteplan i Troms, kontrakt buss
Bjørnar Klausen	Nordland	Mobilitet, buss, ferge og hurtigbåt
Kjell Utvaag	AtB	Fagleder materiell og infrastruktur
Frode Einar Krokstad	AtB	Buss og infrastruktur
Stein Fredrik Røstberg	Fram/Møre og Romsdal FK	Kontraktsansvarlig og innkjøp. Driftsseksjonen med driftsoppfølging
Einar Aalen Hunsager	Skyss	Energi og utslipp, både buss og tog/ferge. Miljø, klima, energi og utslipp - elektrifisering og biodrivstoff
Kjetil Kristiansen	Skyss	Kontrakter. Ferge, hurtigbåt og materiell
Kristian Fagertun	Skyss	Kontraktsavdelingen
Olav Lydvo	Skyss	Materiell, kvalitet
Eivind Dahle	Skyss	
Karl Inge Nygård	Skyss	Leder Kontrakt. Styringsgruppen i Bus Nordic for Kollektivtrafikkforeningen
Rolf Michal	Kolumbus	Klimasjef, miljø
Svein Ystanes	Kolumbus	Plan og produksjon, Materiell. Buss og båtanbud, universell utforming
Johnny Liestøl	AKT	Kontrakter. Materiell, bussanlegg
Terje Njaastad	Brakar	Kontrakt, anlegg og materiell

Hilde Hilmen	Innlandstrafikk	Rådgiver rutetilbud, ruteplan, klimakrav, universell utforming
Bård Henrik Sørensen	Ruter	Materiell. Hydrogen, sikkerhet og anbud, miljø, buss og båt, Bus Nordic
Kjetil Gaulen	Østfold kollektivtrafikk	Materiell. Kontrakter
Reidun Kvitberg Gulliksen	Kollektivtrafikkforeningen	Referent

10/23 Godkjenning av referat

Vedtakssak

Referatet fra 26. januar er godkjent.

11/23 Nye arrangementer og nytgitte rapporter

Orienteringssak

- 14. mars, Webinar: Bussulykker og bussikkerhet - Vegtilsynet, Fagnettverk mobilitet og KS

12/23 Informasjon om pågående høringer

Orienteringssak

Miljødirektoratet lagt ut høring om omsetningskrav til biodrivstoff på sjø. Samme som gjelder for landtransport. Høringsutlysningen finnes [her](#).

Stortinget har gjort et vedtak om fremskynding ett år tidligere på vedtak om nullutslipp på bybusser med ett år. Les mer om Krav om nullutslippskjøretøy i offentlige anskaffelser på [regjeringens nettsider](#).

13/23 Innovasjon

Orienteringssak

På forrige møte presenterte daglig leder Olov Grøtting hva som kommer til å bli viktig for Kollektivtrafikkforeningen framover, Samordning av offentlig betalt transport og Bestillingstransport jmf vår strategi Mobilitet i omstilling.

Siste nytt er det jobbes med en innovasjons- og delingsplattform. Plus1, hvor vi kan legge ut alle ideer og prosjekter som er under planlegging. Det er muligheter for å finne samarbeidspartnere, både internt i bransjen og utenfor.

Snelandia står bak satsingen og Kollektivtrafikkforeningen inngår og bidrar til å utvikle plattformen, som vi ser at våre medlemmer kan ha stor nytte av.

Det er viktig at komiteen tenker igjennom hvordan denne kan brukes i egne organisasjoner og i komiteen. Vi kommer til å spørre noen av medlemmene våre til å være med på brukertesting.

Lansering av nettsiden vil skje til våren.

TEMA: BUS NORDIC INNSPILL

14/23

Presentasjon av Bus Nordic versjon 1.1 og hvordan den kan brukes i anbud Orienteringssak

Bård Henrik Sørensen presenterte foreliggende versjon av Bus Nordic og Ruters materiellbeskrivelse.

15/23

Innspill til Bus Nordic fra Materiell- og miljøkomiteen

Orienteringssak

Gjennomgang av innsendte innspill. Se Excel-presentasjon: Bus Nordic - Innspill til gjennomgang og diskusjon Materiell- og miljøkomiteen 16. mars 2023

BN = Bus Nordic.

10. Førermiljø - Førersikkerhet

Diskusjoner:

- Førersikkerhet R29 og R93 er det enighet om bør meldes inn til Bus Nordic
- Bør det beskrives at man trenger en bedre sidekollisjonsstandard?
- Man bør få til et sidevern, helst lage et bur rundt føreren
- Styrking av A-stolpen, hvordan kan man beskrive det?
- Viktig å få med alle aktuelle stolper i bussene som er utsatte ved kollisjon
- Krav til R29 og R93 spilt inn av NHO Transport og Kollektivtrafikkforeningen til oppfølging videre
- Alle R krav er hentet fra lastebil verden. Det burde være en egne standarder for busser
- Ruter har satt R29 som standard i anbud og at satt at det evalueres på sikkerhetskrav for øvrig. Markedet har gitt en kjemperespons. Leverandører vil gjerne vise hva de har, og Ruter får mye ekstra fra markedet, både for R93, men også 66, 58 og 118. Ruter har gjort mye, blant annet bidratt til rapporten [Trafikksikkerhet i busstransport](#)
- Flere andre har tatt inn nye krav. AtB har satt krav om både R29 og R93 i sine anbud

Konklusjon: Forslag til BN - Komiteen ber om at det settes minimumskrav tilsvarende R29 og R93.

9.5. School signs

- Opsjon på skoleskilter. Hva er det og når skal det benyttes?
- Det har tidligere blitt konkludert i BN – svenskene har dette for skoletransport. Gjelder kun for skoletransport. Ikke aktuelt for BN som krav

Konklusjon: Sendes inn til BN som en opsjon

9.1 Sykkelstativ for elsykler

- Hvordan dimensjonere for tyngre sykler?

Konklusjon: Spilles inn til Bus Nordic

16/23

Temaer til diskusjon

Orienteringssak

Aktuelle temaer gjennomgås. Deltakerne har sendt inn og oppgitt på møtet hva som gjelder i de ulike fylkeskommunene:

Minimumskrav for lengde på to- og trepunktsbelter - Hva slags kravstilling har vi per i dag i de ulike fylkene?

- AKT har ikke særskilte krav til lengde på sikkerhetsbelter
- ØKT: Det er ikke spesifisert krav til lengde på setebelter utover de lovkrav som er satt
- Ruter: (BN) Setebelter:

Busser i klasse B, II og III skal være utstyrt med setebelter, slik at sittende passasjerer kan reise trygt. Både to- og trepunktsbelter er godkjent

- 5.1.1 Oppdragsgivers krav til setebelter:
 - Alle busser som brukes i oppdraget skal være utstyrt med trepunkts-setebelter. Setebeltepåbudet skal merkes slik det er spesifisert i bilag 1
 - Alle busser skal ha belter med minimum 2900 mm total lengde målt mellom snelle og beltelås når beltet er trukket helt ut
 - Alle busser skal ha høydejusterbare belter der øvre punkt kan justeres i vertikalt
- Nordland – stilt krav til tre-punktsbelte
- Øvrige som har stilt krav til setebelter på lengde sender dette til sekretariatet

Konklusjon: Innspill til BN om en standard minimumslengde bør defineres

5. 1 Seat belts – To og trepunktsbelter

- Bør det være topunkts- eller trepunktsbelter som bør være krav?
- Har noen satt dette som krav?
- Ikke krav til busser klasse 1
- Forslag at dersom det er belter skal det brukes – kun klasse 2 og 3, ikke 1
- Erfaringer:
 - Nordland: satt krav, men ikke anledning til å bøtelegge
 - Troms har alle krav om setebelte

Konklusjon: Komiteen er ikke imot at trepunktsbelter bør være krav. Punktet strykes fra innspillslisten.

6.14 Child seats - opsjon:

- Hvor langt ned i alder bør barnesetene være for? Bør de være bakovervendt? Plassering og retning – kan det spesifiseres om det skal være bakoverlent?
- Små babyer må tas med i egne stoler. R44 sier noe om det, men sier det ikke noe om nedre grense. Det er utfordrende å tilrettelegge for alle. Foreldre anbefales flere steder å ha med seg egen stol
- Kan det ligge inne som en opsjon fortsatt?

Konklusjon: Stig og Bård tar en vurdering om det skal tas inn som et krav til BN.

10. Drivers Environment. Dør på førerside for evakuering:

- Gjelder innspill om evakueringsdør på sjåførsiden fra tillitsvalgt sjåførrepresentanter involvert i Skyss planlegging
- Erfaringen fra Brakar ved ulykker er at ruter eller takluker er brukt. Å sette inn en ekstra dør vil kunne påvirke sjåførsikkerheten negativt fordi en dør gir mindre forsterkning i karosseriet

Konklusjon: Punktet strykes

10.6 Varselssystem for parkeringsbrems:

- AKT gjør oppmerksom på hva som kommer på automatisk håndbrems

Konklusjon: Det må undersøkes mer før det eventuelt sendes inn til BN

New- electrical buses - AVAS - sound for electric buses - Lyd for elektriske busser:

- Det kan være vanskelig å høre en buss i lav hastighet
- Er det lurt å vente på en EU-standard?
- Brakar har hatt elektriske bybusser i Drammen i fire år. Det har ikke vært spilt inn behov for mer lyd. Er det et reelt problem?

Konklusjon: Innspillet tas med til BN, men det er ikke ønskelig å stille dette som et krav

Kollisjonssikkerhet:

- Åpent spørsmål om det bør være airbag ved sjåførplass
- Det stilles krav til de som kjører drosje, men ikke buss
- Ruter oppfordrer leverandørene til å vise hva de kan. Må premieres ved anbud for å vise at det betyr noe. Ny teknologi med beskyttelse fra siden finnes. Airbag i ratt har vist seg ikke å være mulig rent teknisk.

Konklusjon: Man kan spørre de største leverandørene hvorfor de ikke tilbyr kollisjonssikkerhet.

Oppfordring til at noen i komiteen gjør denne undersøkelsen og deler med komiteen.

5.4. Kameraovervåkning

- Er i dag en opsjon. Bør bli et skalkrav.

Konklusjon: Spilles inn som et skalkrav til Bus Nordic

X.X Electrical buses - need for new requirements ?

Konklusjon: Punktet avventes

Beskrivelse av tekniske standarder for førerhjelpssystemer

- Det ble vist eksempler på hva ØKT har vurdert. Sikkerhet som tildelingskriterium
- Tekniske standarder bør beskrives litt mer
- Kollektivtrafikkforeningen ønsker å ha et eget sikkerhetsseminar under Bus World i oktober. Bus World har tematikken på programmet
- Det er lurt å tenke igjennom det tekniske på forhånd og å la operatørene få vise hva de kan tilby, uten å begrense for mye, siden det kommer stadig nye funksjoner
- Har noen av fylkeskommunene lagd en oversikt til eget bruk?
- Materiell- og miljøkomiteen kan være en god plattform for deling. Workplace kan brukes for å dele informasjon om de ulike systemene
- Komiteen ønsker å følge dette opp. Dersom man kan lage forslag til en oversikt over tekniske standarder og beskrive systemer vil det hjelpe mange til å se klarere

Konklusjon: Det er ønskelig å nedsette en arbeidsgruppe som samler inn informasjon og presenterer i Materiell- og miljøkomiteen. Interesse for å delta i arbeidsgruppen meldes til sekretariatet innen mandag 27. mars.

Spesifikasjon av sikkerhetsstandarder

Spørsmål: Hva har fylkeskommunene blitt tilbudt av aktive og passive sikkerhetssystemer i de siste tilbud?

- Troms og Finnmark: flere ulike systemer tilbys
- Nordland: Ikke så glad i å gi evalueringer. Setter krav
- AtB: Ikke stilt krav til aktive og passive standarder. Får det fra leverandørene. Ønsker å beskrive aktive sikkerhetssystemer i bussen
- FRAM, Møre og Romsdal: Samme funksjoner som nevnt tidligere. Evaluert tidligere. Satt minimumskrav og deretter justert etter man ser hva som blir tilbudt
- Skyss: Stiller minstekrav, men gjør ikke evaluering på sikkerhet – samme som Nordland
- Kolumbus: Starter opp nye anbud. Kommer til å sette nye krav
- AKT: Utover minstekrav (reg 29) har AKT i siste konkurranse (oppstart 1. juli 2024) blitt tilbudt:
 - Reg 93
 - 360 graders kamera alternativt Mobileye
 - Automatisk bremseassistent

Alle tilleggfunksjonene er ikke tilbudt i alle busskategorier, spesielt ikke i minibusser.

- Brakar: Stilt krav om R29. Blir sterkere vekting mot sikkerhet neste gang man prioriterer
- Innlandet: Setter krav til sikker rutegjennomføring og får utstyr som er nevnt
- Ruter: Man har en modell med forhandlinger med de enkelte leverandørene. De strekker seg når man forteller at de ikke har levert godt nok
- ØKT: Ift sikkerhetstiltak så inngår det allerede en del tilleggskrav (BØR eller SKAL) til BN i siste anbud fra Nedre Glomma som gjelder to- eller trepunktsbelter, kamera, ryggealarm, automatisk brannslukkingsutstyr, kollisjonsbeskyttelse for fører iht. krav i UNECE-R29 eller tilsvarende, elbusser skal utstyres med sikkerhetssystem, busser i klasse I og II skal utstyres med minst to integrerte barneseter og sikkerhetsventil for bremsesystemet bør utløses automatisk.

17/23

Avslutning

Orienteringssak

Hvordan kan bruken av Bus Nordic følges opp? Hvordan kan fylkeskommunene hjelpe hverandre i bruken av Bus Nordic i anskaffelsene?

Neste komitémøte er 23. mai. Dette er digitalt.
Det vil bli brukt litt tid på neste møte i komiteen til Bus Nordic.

Det er et behov for å følge opp bruken av Bus Nordic.

Det er spilt inn et ønske om en presentasjon av induktiv lading fra AtB i neste møte.

20. mars 2023

Reidun Kvitberg Gulliksen